

ODD GOKSØYR er debutant. Han er fødd på Runde på Sunnmøre i 1952, for tida studerer han norsk og historie ved Universitetet i Trondheim.

EIN AV DEI VANLEGE DAGANE er tittelen på første diktsamlinga hans. Desse dikta gjev eit vesentleg tilskot til den nye heimstadtinga som er ein av dei viktigaste tendensane i norsk 70-talslitteratur. - Sjølv seier forfattaren at det er viktig for han «å ta utgangspunkt i ei røynd folk kjennér seg att i».

Odd Goksøyr EIN AV DEI VANLEGE DAGANE

Odd Goksøyr

EIN AV DEI VANLEGE DAGANE

Dikt

Noregs Boklag

ODD GOKSØYR

EIN AV
DEI VANLEGE
DAGANE

NOREGS BOKLAG

1976

I DENNE BOKA KAN DU LESE:

Copyright
Noregs Boklag, 1976
Prenta i
S. Hammerstads Boktrykkeri, Oslo
ISBN 82-522-0137-7

Sett frå sjøen	7
Rundøen er ikke altid lett	8
Føregangsmannen	9
Runde Fyr, 1767	10
1975	11
Ved sjukesenga	12
Heimefiske	13
Då eg var liten	14
Løypestrengane	15
På hamna før og no	16
Kråkene på Store-Rauda	17
I byen	18
Basar på bedehuset	19
Fiskar, 71 år	20
Julefest på bedehuset	21
Ho-slått	22
Sandane, september 1975	23
Bak potteplanter som sakte	24
Einebuskene kryp bortetter	25
Her var eingong	26
Den vesle myrflekken	27
Berre båretoppene tek av	28
Det var ein av dei dagane	29
Fisket 1951	30
Endeleg på toppen	31
Den trøytte båten	32
Her kjem automat-telefonane	33
Lite kurs i samfunnsanalyse	34

I sanddungen leikar dei store borna 35
Det var lenge drøfta 36
Eit kalveskinn kan nok 37
Morgenstemning 38
Minne frå ein sommar 39
14 kortdikt frå havet 40
Roseraud solnedgang 44
Den 62. breiddegrada 45

Sett frå sjøen
reiser øya seg
Eit kaldt berg

Husa trykkjer seg
saman på ei usynleg strandflate
bak steinblokkene i sjøkanten

Fyrst oppe på fjellet
ser du markene flate ut
med steingardar peikande
til havs

Det som er att etter
dei som nudde øya

Rundøen er ikke altid let
at legge ind til med Baad
eller at bestige;
men at den maa have Herligheder,
som opveie saavel disse Vanskeligheder,
som den Barskhed i Klimaet,
der er en Følge af Beliggenheden,
fremgaard deraf at dens Beboelse
udgjør 136 Sjele.

FØREGANGSMANNEN

Mikal Olson var fødd 1839
Han var ein storvaksen mann
med ramsvarv skjegg
som rokk mest til beltet

Mikal var los og fiskar og småbrukar
Gjennom tida fanst der 24 slike i Goksøyra
12 av dei vart på sjøen

Mikal var godt sjøvand
Når goksøyrkaran låg og rykte
under torskefisket
var det Mikal dei andre
høvedsmennene såg etter
Så lenge Mikal låg låg dei
og når Mikal tok byren til lands
torde ingen ligge lenger heller

Mikal kjende sjøen
Var føregangaren deira

(Etter Thesen: «Beskrivelse af
Romsdals Amt»)

RUNDE FYR, 1767

Vendt mot havet på fjellkanten
såg ein om dagen eit sotut fundament
og ei svart jarngryte

Om netene var der folk
Ein eller to mann sat i vinterkulden
Fyrde med torv i den store jarngryta
Trykte seg så nær den livsopphaldande
varmen som råd var
Pjaska med så ymse gjennom dei lange netene
Smidde kanskje tresleiver eller sauma sko

Brukarane i bygda fekk ei godtgjersle
på 12 riksdalar i året for å skaffe torv
For vakthaldet fekk dei 70 riksdalar

Det var vandt å sjå fyren frå sjøen
og det vart klaga på dårlig vakthald
Fyrvaktarane fekk avskil

Klagane heldt fram
Ein granskingskommisjon fann at det var
plasseringa av fyren som var årsaka
I 1825 vart fyren flytt

1975

I «Norges Fyrvesen» kan ein lese
at Runde fyr (Den siste, bygd i 1935)
er ein innseglingsfyr
med ein ljossstyrke på 250 000 normalljós

I avisene kan ein lese
at eit progresjonsprogram for automatisering
av fyrene langs norskekysten er framlagt
Ein reknar i direktoratet med at
naturleg avgang og omplasseringar
vil gjere at ein slepp oppsetjingar
blant fyrbetjeninga
i automatiseringsperioden

VED SJUKESENGA

Annj kan'kje vere helselause
hannj so ska vere sjuke her ute
Sa han som låg i senga
Følte på feberen
og såg på den kvitskumande sjøen
E'kje mykje gagn i å ha dåkter
innja i fjorda i slikt veir
Fæ vel berre stirre so lengje

HEIMEFISKE

Skrukkut hand
held snøret
støtt
Er klar av land

Tålmod sinn
må fiskaren
ha
med kroken blind

Sjøl når det høgg
må han vente
eit tak
Ikkje for snøgg

Med rolege drag
hale snøret
inn
stramt som eit stag

Så vart det koka
også i dag

LØYPESTRENGANE

Då eg var liten
masa eg ofte på far min
om me ikkje kunne reise på ferie

Kvifor det?
svara han alltid
Me er då herifrå.

Gjerandslause løypestrengar
strekker seg frå fjellet
ned mot husa

Eingong song dei håst
når torvsekkane
vart sende frå toppen

Me borna brukte slå på dei
og dei klang vart
Som ei veldig harpe

Men dei vaksne åtvvara oss:
Strengane kan lett slitne
og slå opp som rustne sviper

Me trudde dei berre halvt
Heldt fram å slå på harpe
Ein trestemnd song om brennetorv

PÅ HAMNA FØR OG NO

Eg var ikkje gamle karen
men ein ting står klart i minnet
Dei fire store fiskebåtane av tre
Soltørka fisk på bærga
og menn eg kjende namna på
Brunbarka og litt duvande når dei gjekk
Lutande ryggar når dei bøtte nötene
og gjorde seg klare til vinteren
og sildefisket
Rundt omkring alle dei små båtane
opne og lyse i solskinnet
Nett heimkomne frå ein dorgetur langs øya

No er her ikkje mange av tresnekken att
og dei store båtane er for lengst borte
Som blanke inn trennarar ligg nokre
plastskal og duppar
Som for å streke under minnet om
feilslegne prognosar og rasjonalisering

KRÅKENE PÅ STORE-RAUDA

Om kvelden såg eg
kråkeflokkta ta laust
Bort frå øya

Kvar flyg dei?
spurde eg då eg var liten
Ut på Store-Raudi
sa far min
Dei er der netene
Sit i svarte flokkar på holmen

Seinare ein gong
då eg fekk fylgje på bytur
synte far meg Store-Raudi
Me gjekk tett forbi.

Eg såg den nakne holmen
og undrast

I BYEN

I det støvet glei forbi
og gata skifte let
såg eg henne styre sikkert
mellan menneska
Den kvite stokken
skrapa og small taktfast
og gjorde det lett for meg
å fylgje henne med sansane mine

Sjøl etter at dei kvasse
gatehjørna hadde slukt henne
kunne eg høre den trygge regelmessige
rytmen frå den kvite stokken

BASAR PÅ BEDEHUSET

Kvelden då fjernsynet
får stå i fred
og øybuane samlast
kring sterkt kaffi
på lange benkjer

Då alle har betre råd
enn når dei snakkar om
fisket og avlinga
og lønsoppgjeret

Slarvar og småpratar
og treffer att folk
ein ikkje har sett
på lange tider

Det vert ikkje det same
med ein girotalong
i postkassa

FISKAR, 71 ÅR

Hadde ei lita opa snekke
han hadde drive småfiske med
all si tid
Hadde levd av det
Hadde ikkje så mange å forsørgje

Då hummarfisket slo seg vrangt
og han visste han fikk folketrygda
i alle fall
selde han snekka
Lak litt gjorde ho òg
så han tok ikkje store prisen

Kjøpte ein liten plastbåt med påhengsmotor
Men han forstod seg ikkje så mykje på
desse moderne greiene
sa han
Vart ikkje mykje han brukte den
Fór kanskje så vidt ut om mologapet
Freista få seg ei koke

Ellest sat han mykje for seg sjøl
Minka liksom heile mannen
Gjekk langs kaia og snakka med fiskarane
Såg fjernsyn kveldane

Levde restane av eit liv

JULEFEST PÅ BEDEHUSET

Det er ikkje mykje eg hugsar
frå julefesten
Bortsett frå føter
Men då mannskoret skulle syngje
lyfte far meg opp på skuldrane sine

Framfor biletet av Kristus på krossen
Ein brei rygg i mørkeblå dressjakke
Vende mot oss
menn eg berre hadde sett i dongeryklede
og oljehyre
Sterk song frå røyster som elles
tala lågt om veret og fisket

Omen hang lenge under det høge
bedehustaket
Handa med taktstokken gjekk sikkert
opp og ned og til sides for så
å slå av koret med ei svak rørsle

Året etter vart koret oppløyst
og berre båresusen hang att
Under himmelkvelvet

HO-SLÅTT

Ei strikkatrøye og ein solbrend nakke
er alt eg ser
Medan ljåen høgg djupe vegar i enga

Har ikkje tid å tenkje over
samanhengen mellom regjeringsvedtak
og audegardar

Må skaffe fôr til krøterna

SANDANE, SEPTEMBER 1975

Kvar morgen klokka halv seks
står han opp
Går i hagen
og plukkar eple

Fyller treognitti i morgen

Bak potteplanter som sakte
røyver seg
att og fram i glaskarmen
ser me auge fylgje oss
Som om me gjorde noko gale

Eg grip fastare om handa di
og går litt fortare

Einebuskene kryp bortetter
fjellflata
Trykte ned av vintervinden

Om sommaren
Kvite dottar innimellom
Klokkeklang
Sauer

Bak fjellkanten
blenkjer havet

Her var eingong
eit torvspad

No er alt ein kan sjå
eit svart auge
eller eit djupt svelg
I myra

Den vesle myrflekk
er kvit
men ikkje av snø
Midt i myra
ein bøygd rygg
Plukkar myrull

Berre båretoppene tek av
for vindkasta
Landlegje
Garnbøting
Båtar med is i riggen

Vinterstormane har sett inn

Det er ein av dei dagane
då skyene ligg tunge over fjellet
og stormen slit i anerkjettingane
til dei opne snekkene på hamna

Det er ein av dei vanlege dagane
på øya
Ein dag då fiskarane ikkje
kan gå ut og berge vegna*)

*) vegna = reiskapen

FISKET 1951

Fisket slo heilt feil den vinteren
Sat att med ein par hundre kroner
på luten
Så fann me på å reise til Svalbard
etter småkvalen
Det vart ein fin sommar
Sola stod høgt over havranda heile døgnet
og me krangla på om det var dag eller natt

Ville ikkje gått glipp av den turen
Seier han
Men kval var det smått om
Fekk knapt så me dekte oljen

Eg bygde det året
og kona venta fyrste barnet

Endeleg på toppen

Ved varden
møtte me
skodda

Tett
på andre sida

HER KJEM AUTOMAT-TELEFONANE

Den trøytte båten
har gjort si gjerning

Aldri meir gli over
kalde fiskeryggar i mørkret

Berre kvile på sanden
Kvile ved havet alltid

Telefonrådane stig opp av jorda
og stirrer på oss
Føler på oss med dei
tjøresvarste armane sine
Til sist ristar dei
uforståande på seg
og kryp opp i stolpane sine
for å baktale oss

LITE KURS I SAMFUNNSANALYSE

I

Vegen har fått kvite liner
langs kantane sine
så me skal vite kva me har
å halde oss til

II

Køyrer me i grøfta
er det ikkje vegen sin feil

I sanddungen leikar dei store borna
med dei små bilane
på små krokute sanddunge-vegar
Drnn drnn — no køyrer eg på deg

På den store vegen
mellom dei store bilane
leikar dei små borna
Drnn, drnn — no køyrer eg på deg

Det var lenge drøfta
om verda var
flat eller rund

Fyrst no kan ein
slå heilt klårt fast
at ho er skeiv

Eit kalveskinn kan nok
virke lite og spinkelt
Men kalven var godt nøgd
Det nådde oftast heilt rundt

MORGONSTEMNING

Når storemåsen går langs
mønet med klaskande symjeføter
veit me at dagen har byrja

38

MINNE FRÅ EIN SOMMAR

1
Skyene sig mot oss
frå bak fjella
Men skuggar ikkje heilt for sola

Klam varme før regnet

2
Eg saknar dogga på graset
om morgenane
Berre myggen svermar tett

Turr sommar

3
Tarestålet stikk sine brunvåte
hovud opp av vatnet
Innimellan sym måsar

Havlukt

39

14 KORTDIKT FRÅ HAVET

1

Fisken vakar
i sjøflata

Pilken går for djupt

2

Berre knirkning av årar
kan høyrest

La oss ro i lag

3

Barnet står i fjørekanten
der havet er
Og ikkje er.

4

Våte tarehovud
blenkjer mot oss

Fjøre sjø

5

Han ror
har rodd slik alltid

Vil ikkje anna heller

6

Solturka garn med bod
frå djupa
Enno sit brennmanetens
trådar i dei

7

Sjøfuglen har fisk
i nebbet

Har vore hjå havet

8

Som eit under
Fyrste gongen eg såg
fingertaren kjæle
med svaberget

9

Om hausten kastar
fyrste bladet seg ut
i uvissa

Flyt mot havet

10

Stolt
Hav i månelys
Eit syn for barnet

11

Pensionerte færingar
glir langs land
Lasta med glade sommargjestar

12

Har rodd her før

Nausta langs stranda
var nyare då

42

13

På vitjing i fiskeværet
Plastblomar i vindauga

Også dei gamle er borte

14

Minne fra sommaren

Måse med olje på føtene
skrik håst

43

DEN 62. BREIDDEGRADA

Roseraud solnedgang
lik eit prospektkort

Berre supplybåten som seglar
inn i solskiva
bryt biletet

22. oktober 1975

«Et trykk fra industriminister
Ingvald Ulveseth på en knapp
akkompagnert av demonstrerende arbeidere
og generelt gå sakte-aksjoner
bidro til å gi åpningen av rørledningen
fra Ekofisk til Teeside
et mer dramatisk preg
enn de fleste hadde håpet på»
Kunne ein lese i avisar

Men dersom ein no ikkje hadde håpa
på noko mindre
Slik som arbeidarane
Kva var så grunnen
Korleis er det at Ekofisk og røyrleidningar
ter seg for arbeidarane i Teeside
Eller for ein fiskar på Vestlandet

Dersom ein teiknar ei boreplattform
med mange røyrleidningar ut i frå
Kanskje åtte eller ti
eller endå fleire
Kan ein lett sjå biletet av ein blekksprut
framføre seg
Ein glatt blekksprut
som strekkjer røyrarmane sine ut etter
forsvarslause kystbygder

Leitar ein etter hjernen til denne blekkspruten
finn ein han ikkje ute i Nordsjøen
Men bak eit breidt skrivebord
i eit grått hus i ein stor by
der ein kan lese i eldskrift
Esso eller Shell eller British Petroleum
Norsk Hydro eller kanskje Statoil

I dei velsmurde hjernecellene til blekkspruten
formar det seg klare tankar
Som raskare utvinningstakt nord for
62. breiddegrad
Og det er viktig
For nord for den 62. breiddegrada
ligg mange små kystbygder med små menneske
Som enno ikkje er blitt velsigna
med oljebasar og plattformanlegg
eller røyrleidningar og raffineri

Nord for den 62. breiddegrada bur der mange
som enno ikkje har hengt biletet
av blekkspruten opp på veggen
Som ei altertavle opplyst av gasslogar

Og dei skjørnar ikkje
at berre dei ofrar seg til blekkspruten
skal dei og bruttonasjonalproduktet
bli rikeleg velsigna
Dei skjørnar det ikkje
sjøl om dei kvar dag kan lese det i avisene

For dei har sett korleis sjøfuglar
dekte av seig olje
Sakte og Nådelaust
blir kjøvde og forgifta
Nett som eit Mongstad
eller Teeside
Eller kanskje ei vestnorsk kystbygd
nord for den 62. breiddegrada